

Nr 401.

Av herrar **Andersson** i Rasjön och **Schill**, *angående vidtagande av åtgärder för ökad användning av inhemskt bränsle.*

I ett flertal motioner till årets riksdag ha åtgärder påkallats från statsmakternas sida till främjande av en förbättrad skogskultur, dels genom ökade anslag till avdikning å försumpade skogsmarker och dels genom anslag till direkta kulturåtgärder medelst sådd och plantering å kalmarker. Som huvudmotiv för de påyrkade åtgärderna anföres i samtliga framställningar angelägenheten av att skapa ökade arbetsmöjligheter till lindrande av arbetslösheten samt nödvändigheten av att vidga de framtida försörjningsmöjligheterna för vårt folk. De framkomna förslagen äro otvivelaktigt förtjänta att uppmärksammas som led i det allmännas strävan att råda bot mot arbetslösheten och som medel att förkovra och tillvarataga landets produktionsmöjligheter. Samtliga förslag förutsätta emellertid avsevärda ekonomiska uppoffringar från statens sida och fråga är därför, om de ifrågasatta åtgärderna, hur önskliga de än äro, av statsfinansiella skäl måste begränsas till betydligt mindre omfattning, än vad vederbörande motionärer förutsatt.

Undertecknade vilja därför påvisa, att åtgärder för främjande av enahanda syften, som de ovan berörda, kunna vidtagas på ett område, där en relativt ringa uppoffring från det allmänna skulle direkt skapa ökade arbetstillfällen och främja en god skogsvård. Vi åsyfta bränsleförbrukningen, främst vid statens egna verk och inrättningar men jämväl vid allmänna anstalter och lokaler överhuvudtaget.

I offentliga byggnader, som uppförts på senare tid, har allmänt införts centrala uppvärmningsanordningar, vilkas pannor i regel eldas med stenkol. Endast undantagsvis och i mindre omfattning förekommer somligstädes vedeldning. Här om är givetvis icke så mycket att säga, när det gäller kusttrakterna och de landsdelar, där skogstillgången är ringa, men i de skogrika delarna av landet får man ej förtänka att allmänheten hyser en viss tvekan om det sunda i en hushållning, som består i att järnvägsledes frakta utländska stenkol långt in i landet för uppvärmning av lokaler, belägna i omedelbar närhet till stora skogsvidder med hart när obegränsade tillgångar på användbart vedbränsle. Importstatistiken visar att införseln till landet av olika slag av stenkol icke företer någon bestämd nedåtgående tendens, oaktat stagnationen inom järnhanteringen och trots det att användningen av den elektriska kraften från vattenfallen kommit till allt större användning som ersättning för ångdriften. Anledningen härtill är otvivelaktigt att söka i en ökad användning av kol för upp-

värming och för hushållsbruk, det sistnämnda särskilt medelst gas i de större städerna. För år 1926 uppgår värdet av importerade stenkol, koks och bricketter till i runt tal 100 miljoner kronor, en siffra som verkar synnerligen oförmånligt på vår handelsbalans och som borde kunna nedbringas med åtskilliga tiotal miljoner.

Tendensen till ökad kolförbrukning på det inhemska bränslets bekostnad gör sig också märkbar för skogshanteringen i form av svårigheter att finna avsättning för gallringssvirke och avfall av klenare dimensioner. Tidigare användes dylik ved i mycket stor utsträckning till framställande av träkol, en hantering som skaffade många människor i skogsbygderna arbete och bröd. På grund av järnindustriens läge har produktionen av träkol på många trakter helt och hållet upphört och där den ännu bedrives, sker detta i ringa utsträckning. Ur skogsvårdssynpunkt är detta faktum synnerligen beklagligt, då härigenom bortfallit en möjlighet för skogsägarna att utan ekonomiska uppoffringar företaga nödiga gallringar i ungskogsbestånden. En ökad användning till bränsle av s. k. sekunda ved vore därför ur skogsmannasynpunkt synnerligen eftersträfvansvärd. På samma gång skulle därmed framskapas ökade naturliga arbetsmöjligheter, särskilt lämpade för att mottaga den tillväxande skaran av unga arbetslösa män på den rena landsbygden och vid industriorterna. Det är att märka, att försäljningspriserna å sådant slag av ved, som här åsyftas, i regel täcker endast kostnaderna för huggning och transport, vadan markägarens fördel av avverkningen ofta endast består i nyttan av huggningens beståndsvärdande karaktär.

Olika vägar kunna givetvis tänkas för främjande av en ökad förbrukning av inhemskt bränsle. Närmast till hands ligger dock tanken, att staten borde föregå med exemplet och vid sina egna verk och inrättningar ute i landet i största möjliga mån övergå från förbrukningen av stenkol till eldning med ved. Som ett skäl varför detta icke sker förebäres oftast, att koleldningen rent affärsmässigt sett ställer sig förmånligare än eldning med annat material. Utan att vilja bestrida att så är fallet, åtminstone under tider med låga stenkolspriser, vilja vi dock anföra att detta skäl icke bör vara ensamt bestämmande. Med det syfte för ögonen, vilket kommit till uttryck i ovanberörda motioner och vilket jämväl är bärande för grundtanken i denna framställning, måste man givetvis bortse från den ur vederbörande verks synpunkt så att säga privatekonomiska sidan av saken och se mer till den nationalekonomiska och allmänna. Någon uppoffring bör det vara värt att kunna nedbringa kolimporten och därmed handelsbalansen, när man samtidigt skapar lätt utnyttjade arbetstillfällen och främjar vården av en av vårt lands förnämsta naturtillgångar.

Till grund för de här ifrågasatta åtgärderna för en ökad statlig förbrukning av ved till bränsle bör givetvis läggas en utredning om på vilka orter en sådan anordning är lättast genomförbar. I första hand bör tillses att leverans kan ske från kronans egna skogar, vilket för övrigt redan i viss utsträckning påbudits. Men i många trakter ligga enskildas skogar förmånligare till för

exploatering i förevarande hänseende och där bör upphandling naturligtvis ske från dessa. Huvudsaken är att skapa en avsevärt ökad förbrukning av ved, särskilt av sekunda ved för undvikande av konkurrens med sulfat- och sulfitved samt hushållsförbrukningen. Erfarenheterna från kristiden ge vid handen, att dylik sekunda ved, då benämnd industrived, väl lämpar sig för eldning av ångpannor och värmecentraler. Det synes icke omöjligt att i vissa fall utslutande vedbränsle skulle kunna användas för dylikt behov; i andra fall kan lämpliga kombinationer mellan de olika slagen av bränsle komma till bruk.

I vad mån åtgärder från statsmakternas sida kunna vidtagas för att ytterligare främja användningen av inhemskt bränsle, är svårare att bedöma. Närmast i åtanke komma härvidlag sådana anstalter, som drivas av kommuner och landsting och vilkas lokaler i allmänhet ännu bättre än statens torde i fråga om läge och byggnadssätt lämpa sig för uppvärmning medelst vedeldning. En allmän propaganda för inskränkning i kolförbrukningen vore sannolikt här på sin plats. Dessutom borde staten tillhandagå med teknisk sakkunskap vid anläggning av värmecentraler o. dyl. samt för uppgörande av rationella system för eldning med ved eller torv. Ävenså borde för vedeldning speciellt utexperimenterade värmepannor konstrueras, för vilket ändamål statens medverkan i någon form vore tänkbar.

För att underlätta handel med och transport av ved och på så sätt göra användningen av dylikt bränsle lättare och billigare jämväl för enskilda förbrukare, särskilt industrien, kunde staten också vidtaga vissa åtgärder. Här må nämnas upplåtande på förmånliga villkor av upplagsplatser efter statsjärnvägarna samt sänkta frakttaxor, det sistnämnda önskemålet redan inom räckhåll i och med den bebådade sänkningen av järnvägsfrakterna i allmänhet. En konsekvens av ökad vedförbrukning i den omfattning som här förutsättes blir jämväl, att tillräckliga medel få ställas till skogsvårdsstyrelsernas förfogande för tillhandagående med sakkunnig utstämpling av gallringsved. Då, som ovan nämnts, rotvärdet av dylikt virke oftast blir lika med noll, inflyta icke från dessa avverkningar några skogsvårdsavgifter av sådan storlek, att skogsvårdsstyrelsernas kostnader för den tidsödande gallringsstämplingen ens tillnärmelsevis täckas.

På grund av vad ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla dels om vidtagande snarast möjligt av erforderliga åtgärder för ökad användning av inhemskt bränsle vid statens verk och inrättningar; dels ock om utredning på vad sätt ökad användning av inhemskt bränsle i allmänhet må kunna befrämjas samt vidtagande av de åtgärder som av denna utredning föranledas.

Stockholm i januari 1928.

Gustaf Andersson

i Rasjön.

L. Aug. Schill.